

Paragraaf uit het boek.

Verkrijgbaar in de boekhandel.

[nr] zijn literatuurverwijzingen in het boek.

De koningen van Edom

Na de stamhoofden volgt de koningslijst van Edom. De (betekenis van de) koningslijst is lastig te verklaren, onder meer vanwege onduidelijkheid over de datering. Al tijdens de woestijnreis van het volk Israël was er een koning in Edom. Hij belette hun de doortocht¹. Dat is ongeveer 233 jaar na de dood van Jakob². Er vanuit gaande dat Ezau ongeveer even oud werd als Jakob, en de gemiddelde regeringsperiode van een koning niet meer dan 30 jaar zal zijn, kan de koning van Edom die Israël de doortocht naar Kanaän belemmerde, een van de laatste koningen zijn geweest.

Na de koningen van Edom worden er weer stamhoofden genoemd. Dat maakt duidelijk dat de Edomieten feitelijk geregeerd werden door hun stamhoofden³, maar in de oorlog was een eenhoofdige aanvoerder, een koning wel handig [48]⁴. Het is daarom waarschijnlijk dat de Edomieten na de dood van Ezau gezamenlijk een koning kozen. Chronologisch kunnen er dus tegelijkertijd zowel koningen als stamhoofden geweest zijn. Er is geen sprake van erfopvolging. Als er een koning sterft, wordt een nieuwe koning aangesteld of gekozen. Dat is een vorm van democratie voordat het principe daarvan al bekend was.

De koningslijst geeft nog een aanwijzing voor de periode waarin de koningen leefden. In vers 31 staat:

Dit zijn de koningen die in het land Edom geregeerd hebben, voordat er een koning over de Israëlieten regeerde:

Wat betekent deze verwijzing naar de Israëlieten? Hoe kan de auteur van Genesis dit weten? Hoe wist Mozes als de auteur van de Tora dat Israël een koning zou hebben? Toen Mozes stierf had Israël nog geen koning gehad. Voor bijbelcritici is het een argument om Mozes niet als enige auteur van de Tora te zien⁵. Deze *toledot* zou dan door iemand anders geschreven en ingevoegd moeten zijn.

¹ Num. 20.

² 210 jaar bleef het volk in Egypte. Jakob stierf in het 17^e jaar in Egypte. En toen het volk bij Edom aankwam, hadden ze ongeveer 40 jaar in de woestijn gezworven.

³ zie ook Ex. 15:15.

⁴ Dit wordt ondersteund door 2 Kon. 3:9 waar ineens over een koning van Edom gesproken wordt, terwijl er in deze tijd helemaal geen koning van Edom was volgens 1 Kon. 22. Ook de koning van Moab, Mesa, was van beroep veehouder (2 Kon. 3:4).

⁵ Maar bijvoorbeeld ook de auteur van 1 Kron. 1, waar ook de koningen en de stamhoofden genoemd worden, en geschreven in de tijd van koning Josafat [48].

Ezau, hij is Edom - proefhoofdstuk

Een andere uitleg is dat met deze verwijzing bedoeld wordt: voordat er een koning van Israël over Edom regeerde [57]. Dat zou de tijd van de koningen van Edom vlak voor de regering van David en/of Salomo plaatsen, want zij regeerden over Edom. Deze opvatting levert echter veel problemen op. Hoe lang regeerden de koningen van Edom? Hoe past dat in de tijdlijn? Bovendien is dat niet wat de Hebreeuwse tekst zegt. Er staat letterlijk: voor de regering van een koning *voor* de kinderen van Israël [48].

Het is niet zeker of de koningen echt koningen waren of meer als ‘rechters’ gezien moeten worden. Argumenten hiervoor zijn het ontbreken van erfopvolging en een vaste hoofdstad, en een parallelisme tussen *melekh/shofet* (koning/rechter) in de Bijbel⁶. De zinsnede *voordat er een koning in Israël regeerde* kan dan ook zien op de periode van de rechters in Israël. Ook toen was er geen koning in Israël en deed iedereen wat goed was in eigen ogen⁷. Dan blijft evengoed het probleem van de datering en het auteurschap van deze *toledot*.

Er is een andere, eenvoudiger, verklaring. In Deut. 17:14-20 geeft Mozes voorschriften voor een koning, voor het geval dat het volk zal zeggen een koning te willen hebben, net als alle andere volken. Mozes gaat er daarbij vanuit dat er een koning komt⁸. Daar kunnen we Gods belofte aan Abraham⁹ en Jakob¹⁰ bijvoegen, waarin hen koningen in hun nageslacht beloofd worden. Dat Mozes in Gen. 36 dus aan Israëls koningen refereert, is dan niet zo vreemd. Deze zinsnede is evenwel een sleutelzin voor de verklaring van de koningslijst en heeft ook een profetisch karakter, zoals we later zullen zien.

Een Joodse traditie stelt dat de Edomitische koningen met regeren begonnen ongeveer 550 jaar voor de eerste koning van Israël. Dat was in het jaar waarin de laatste zoon van Jakob, Levi, stierf. Een andere overlevering zegt dat Bela, de eerste koning van Edom aan zijn regering begon twintig jaar nadat Jakob in Egypte kwam.

Koningen werden gekozen voor de strijd¹¹, voor de eenheid. Een koning hoeft niet noodzakelijk een Edomiet te zijn. Ook Balak, de koning van Moab was geen Moabiet, maar een Midianiet. Van veel koningen lezen we in Genesis niet meer noties dan hun namen, soms de naam van de vader, en/of hun stad of land. Niet duidelijk is of het om de geboorteplaatsen van de koning gaat of dat het de hoofdstad van zijn koninkrijk betreft. In het eerste geval kan het steden betreffen die buiten Edom liggen. Bij uitzondering worden hun daden genoemd. Een belangwekkende bron voor het begrijpen van de koningslijst is een oude studie over de Hittieten van de hand van Campbell [58].

Tabel 1. Overzicht van de koningen van Edom.

	Koning	Familie	Stad/Land
1	Bela	Beor	Dinhaba
2	Jobab	Zerah	Bozra
3	Husam		Temanieten
4	Hadad	Bedad	Avith

⁶ Zie bijv. Spr. 29:14.

⁷ Richt. 17:6, 18:1, 21:25.

⁸ zie ook Deut. 28:36.

⁹ Gen. 17.

¹⁰ Gen. 35.

¹¹ De eerste keer dat het woord koning in de Bijbel staat is in Genesis 14: de strijd van de koningen. Daaruit kan worden afgeleid dat koningen aangesteld werden om de strijd te leiden. In contrast daarmee is Melchizedek, de koning van de vrede!

Ezau, hij is Edom - proefhoofdstuk

5	Samla		Masreka
6	Saul		Rehoboth
7	Baäl-Hanan	Achbor	
8	Hadar	Mehetabeël	Pahu

Eerder in Gen. 36 zagen we al dat namen van betekenis zijn voor de uitleg van de Schrift. Is dat zo voor de koningen van Edom? Wat is hun betekenis¹²?

1 De eerste koning is Bela¹³. Volgens de Joodse traditie regeerde hij dertig jaar. Zijn naam betekent *Vernieling*. De naam van zijn vader, Beor (*Brandend vuur*), is ook de naam van de vader van Bileam¹⁴, zodat sommige verklaarders veronderstellen dat Bileam dezelfde als Bela is. Maar Bileam woonde niet in Edom, maar in Mesopotamië¹⁵. Wie Bela's vader Beor was, is moeilijk te zeggen. Het is mogelijk dat Beor regeerde over Egypte en dat een nakomeling van hem tot de Hyksos gerekend wordt [58]. Als dit de eerste koning na de dood van Ezau was, dan weten we niet in welke relatie hij tot Ezau stond. Waarschijnlijk is hij van Hittietische afkomst [58]. Wellicht is hij juist gekozen vanwege zijn vernielende daden, gecombineerd met de vurigheid van zijn vader. Waar de stad van koning Bela, Dinhabah (*Spreek een oordeel uit*), gesitueerd was, is evenmin vast te stellen. De stad zou vernoemd zijn naar de naam van de zoon van Bela. Uit de betekenis van de naam van de stad zou afgeleid kunnen worden dat hier de rechtspraak huisde. Gesenius geeft ook de mogelijkheid: *master of plundering* [59]; een uitstekende plek voor een overval. Dat is overigens evengoed een oordeel uitspreken. Als Dinhaba de geboorteplaats van Bela was (of die van zijn zoon), dan betreft het een stad in Afrika, door sommigen als Carthago geïdentificeerd. Carthago was rond deze tijd gekoloniseerd door de inwoners van Sidon en later (rond 814 v.Chr.) ingenomen door de Phoeniciërs.

2 De tweede koning is uit een heel ander hout gesneden, zo lijkt het. Zijn naam, Jobab, betekent *Verdienste*, maar ook betekenissen als *Wildernis*, *Geroep* of *Gewapend voor de strijd* worden genoemd [60]. Hij is de zoon van Zerah (*Dageraad*, *Schittering*). Hoewel ook de zoon van Ezau zo heette en Jobab dus wellicht een achterkleinzoon van Ezau is, zegt Campbell dat Bozra de vader van Zerah was en een afstammeling van de Hittieten¹⁶. Campbell houdt hem, samen met Husam, voor een Amalekiet [58]. Door hem wordt het aan Kedor-Laomer verloren rijk weer teruggewonnen¹⁷. Campbell beschrijft vanuit diverse bronnen dat de regering van Jobab net zo despotisch was als die van Bela en dat het offeren van kinderen een kenmerk van de godsdienst van zijn stam was. Jobab regeerde tien jaar, volgens het boek van Yasher¹⁸.

¹² James B. Jordan tracht de namen te koppelen aan de scheppingsdagen, maar beseft dat het niet meer dan een hypothese is [300].

¹³ Campbell schrijft dat van deze naam de godheid Baäl afgeleid is. De naam werd later veranderd in Baäl-Peor, wat lijkt op Bela-Beor [58]. Het is mogelijk dat Bela en zijn zoon Dinhaba dezelfde zijn als Belus en Danaus in de Griekse mythologie, Belus en Ninus in de Babylonische mythologie, en als Bel en Nebo in de Chaldeese mythologie.

¹⁴ Num. 22:5.

¹⁵ De meningen van bijbelleraren zijn verdeeld over de vraag of Bileam een Edomiet was [71]. Bileam woonde aan de Rivier (de Eufraat) in het land van zijn volksgenoten. (Num. 22:5).

¹⁶ Jobab komt ook voor in een Georgische legende als de stichter van de Ossetische souvereiniteit. Zerah zou ook de naamgever zijn van Thrace. Husam wordt door Homer genoemd als een koning van Thrace.

¹⁷ Zie het hoofdstuk over Abram en Lot in dit boek.

¹⁸ Sefer HaYashar, p. 168.

Zijn stad Bozra (*schaapskooi* of *vesting*¹⁹) ligt ongeveer 23 km bijna ten zuiden van de Zoutzee. Bozra is genoemd naar de naam van de zoon van Elon de Hettiet. Bozra is naast Petra de belangrijkste stad van het rijk van Edom. Zowel Jesaja, Jeremia, als Amos noemen Bozra als aanduiding voor heel Edom, dat verwoest zou worden. Het huidige Buzera, ongeveer 50 km noordelijk van de stad Petra, wordt gezien als de moderne versie van Bozra. Bozra ligt centraal in Edom en deze stad beheerste de toegangswegen tot de kopermijnen.

Was Jobab dezelfde als Job [61, 62]? De Jewish Encyclopedia [63] geeft aan van wel, maar andere bronnen spreken dat tegen of laten dat in het midden [64, 65]. De Wit [66], echter, beargumenteert vanuit Schriftgegevens overtuigend dat Job leefde ten tijde van de aartsvaders en dat hij waarschijnlijk een afstammeling van Ismaël en niet van Ezau is geweest.

3 Het land van de Temanieten is het land van Teman. Teman is ook een zoon van Ezau. Zijn stad zou 8 km van de stad Petra gelegen hebben (zie het hoofdstuk over Edom's erfgebied). Vermoedelijk lag het landschap in het westen of noordwesten van Edom, hoewel anderen het noorden of noordoosten noemen [67]. Het was de landstreek waar de derde koning, Husam, vandaan komt. Husam betekent *Haast*, en hij was een bloedverwant van Jobab [58]. Hij regeerde volgens de Joodse traditie twintig jaar²⁰. Over zijn vader wordt niets vermeld. Teman werd beroemd als een centrum van wijsheid²¹. Elifaz, één van Jobs drie metgezellen, was een Temaniet. Dat Elifaz uit Teman in Edom kwam, wordt ingegeven door de opvatting dat het land Uz, waar ook Job woonde, in Edom lag. Ook de hoofdstad Bozra lag in dat land²². Uz is bovendien een van de kleinzonen van Seïr, de Horiet. Het zou dus kunnen dat zijn land – het land van Uz – ingenomen is door de Temanieten.

De regering van Husam is een periode van oorlog tussen de Amalekitische tak en de Hamatitische tak van de Hethieten. Tot de laatste stam behoorde Hadad, de zoon van Bedad, de vierde koning.

4 Hadad is een veelvoorkomende naam bij de Arameeërs. Oorspronkelijk is Hadad de Syrische benaming van de zon, overgebracht naar de koning als de hoogste van de aardse autoriteiten. Denk aan koningen als BenHadad en Hadad-ezer. De titel lijkt een officiële naam te zijn geweest, net als de Farao. Hadad heeft de betekenis van *lawaai*, *geschreeuw*, *schreeuwer*, *machtige*, *scherpte*. Het woord wordt gebruikt om het geluid van instortende gebouwen, stromende regen, kolkende zeeën en balkende kamelen aan te duiden [68]. Koning Hadad regeerde vijfendertig jaar, volgens de Sefer HaYashar. Zijn vader Bedad had de naam van *IJdele prater*, *Eenzame*. Deze Bedad zou een zoon zijn van Beëri, de schoonvader van Ezau [58]. Hadad was een vechtersbaas, want hij versloeg Midian in de vlakte van Moab. Welke veldslag dat was en wanneer deze plaats had, is niet bekend, maar het is een vermeldenswaardig feit²³. Wat deden de Midianieten in de

¹⁹ Micha 2:12, 13. (H)SV vertalen met Bozra, waar andere vertalingen schaapskooi hebben staan.

²⁰ Sefer HaYashar, pp. 168, 173.

²¹ Jer 49:7.

²² Amos 1:12.

²³ De Midianieten en de Moabieten waren geen vrienden. De enige keer dat ze samen optrokken was toen Israël de grens van Moab naderde. De oudsten van Midian en de oudsten van Moab vroegen toen in naam van koning Balak aan Bileam om te komen om Israël te vervloeken (Num. 22). De veldslag van Hadad tegen de Midianieten zal eerder

velden van Moab? Hadden ze de Moabieten overwonnen of troffen Edom en Midian elkaar uiteindelijk in deze velden? Edom lag naast Moab. Het blijft onbekend. Een andere of aanvullende verklaring is dat het niet om een veldslag gaat tussen twee volken, maar tussen twee personen: Hadad en Midian. Midian is een zoon van Abraham en Keturah. Deze suggestie wordt opgeworpen door Bisschop Cumberland (1632-1718) [15, 69]. Mozes zou dit geschreven hebben vanwege zijn Midianitische schoonvader Jethro. Het is echter ook aannemelijk dat de Midianieten zich met de vorige koning van Edom, Husam, verbonden hadden. Husam werd door Hadad verslagen. Hadad moet een man van verbazingwekkende moed zijn geweest, gezien zijn vijanden [58]. De stad Avith (*Ruïnen*) is onbekend gebleven, maar de naam doet vermoeden dat het een stad in het noorden van het rijk betreft en dat Avith ook de naam van de vrouw van Hadad is [58]. Het kan ook dat het Abydos in Egypte betreft, waarmee ook een verband gelegd wordt tussen de Amalekieten en de Hyksos (zie hoofdstuk Israël en Amalek).

5 Koning Samla (*Mantel*) kwam van de stad Masreka (*Wijnstokken, of Wijngaard van edele wijnen*). Deze naam zal niet voor niets zo genoemd worden. De naam Masreka is wellicht bewaard gebleven in de benaming van de berg die de Arabieren Jebel el-Mushraq noemen, ongeveer 50 km ten zuidwesten van Ma'an (een stad in Zuid-Jordanië). Volgens Eusebius lag Masreka verder naar het Noorden, dicht bij de Dode Zee. De afkomst van Samla wordt niet onthuld, maar Campbell beschrijft hem als een kleinzoon van Hammurabi, een van de machtigste en beroemdste koningen van Babel [58]. Masreka zou dan ook de naam van zijn vader zijn geweest. Samla zou achttien jaar geregeerd hebben.

6 Saul, de *Gezochte, de Verlangde*, om wie gebeden is. Saul zou veertig jaar geregeerd hebben. Ook van deze koning wordt geen afkomst genoemd, maar Campbell schrijft dat hij een Hittiet was van de stam van Beëri [58]. Genesis noemt alleen zijn woonplaats. Hij woonde in Rehoboth aan de rivier. Rehoboth betekent *Ruime plaatsen*. Een andere plek in de Bijbel die Rehoboth wordt genoemd is in Gen. 26, waar de ruzie tussen de herders van Gerar en van Izak over de waterputten wordt beslecht. Over de derde put die gegraven wordt, ontstaat geen ruzie en deze wordt daarom Rehoboth genoemd. Ruimte en water; dat wijst op vruchtbaarheid. Daarnaast is er nog de stad Rehoboth die gebouwd is door Assur²⁴, een zoon van Sem. Welke rivier wordt niet genoemd. Easton's Bible Dictionary spreekt over de Eufraat, maar dan zou Rehoboth ver buiten Edom liggen. Gezien de verdere geschiedenis van Edom (zie dat hoofdstuk) is het niet onmogelijk dat er Edomieten in noordelijke richting getrokken zijn.

Aangezien Saul een Edomitisch koning is, is het echter ook aannemelijk dat zijn stad bij een rivier in Edom ligt. Dit zou de grensrivier Zered (Wadi el-Hasa) tussen Edom en Moab kunnen zijn die in de Dode Zee uitmondt. Maar er zijn meer rivieren in Edom. Jes. 34:9 spreekt erover dat ze (meervoud) gevuld zullen worden met brandend pek. Rehoboth zou zich bevinden op een plaats die ongeveer 37 km ten zuidoosten van de punt van de Dode Zee lag.

hebben plaatsgevonden, aangezien Israël in de woestijn waarschijnlijk te maken kreeg met een van de laatste koningen van Edom.

²⁴ Gen. 10:11.

7In de naam Baal-Hanan zien we weer een verwijzing naar God of een afgod. De naam betekent *De heer is genadig, of heer van genade*²⁵. Hij is de zoon van Achbor, wat de merkwaardige betekenis van *knagend of muis* heeft. Het kan een verwijzing zijn naar een soort totemisme waarbij een 'heilig dier' een belangrijke rol speelt [70, 71]. Gezien deze verwijzingen duid ik 'Baal' als een afgod. Een afgod van de Kanaänieten waar Nimrod mee bedoeld wordt. Deze koning schaarde zich daarmee in de lijn van de bloeddorstige riten van deze afgod. Waar Baal-Hanan woonde, blijft onbekend. Hij kan overal wonen. Zijn regeringsperiode zou achtendertig jaar omspannen.

8Hadar is de achtste en de laatste koning. Hij zou ook het langst geregeerd hebben: achtenveertig jaar. In 1 Kron. 1 wordt hij Hadad genoemd. Hadar betekent *Eer*. Sommige verklaarders denken dat Hadar eigenlijk Hadad heette. De Hebreeuwse letters Daleth en Resh lijken sterk op elkaar en worden daarom ook vergisletters genoemd. Ik houd het erop dat het geen verschrijving is. Van Hadar staat niet dat hij stierf²⁶, waarschijnlijk leefde hij dus nog in de tijd van Mozes. De stad Pahu (*Geblaat*) of Pai is onbekend.

Van Hadar staat heel opmerkelijk beschreven met wie hij getrouwd was. Mehetabeël (*door God begunstigd*), de dochter van Matred (van: *iemand verdrijven, voorwaarts stoten*) en kleindochter van Mezehab (*wateren van goud*). Zij was de dochter van de Egyptische koningin Mytera [58]. De vader van Matred was de Egyptische Har-em-hebi (de gouden Horus), de laatste uit de Hyksos-dynastie, maar niet de laatste Hittische nakomeling op de Egyptische troon. Waarschijnlijk was Hadar een (klein)zoon van Saul uit Rehoboth. Sommigen zien Hadar als Hadad uit 1 Kon. 11²⁷:

14 Zo liet de HEERE een tegenstander van Salomo opstaan: Hadad, de Edomiet. Hij was uit het nageslacht van de koning van Edom. Hadar kan echter niet dezelfde zijn als de genoemde koningszoon Hadad. Niet alleen moet er dan een verschil van ongeveer zes eeuwen verklaard worden, maar van Hadar is duidelijk dat hij een gekozen koning was, terwijl Hadad uit de tijd van Salomo een telg was uit een koningsgeslacht.

Als Saul en David oorlog voeren tegen de Edomieten wordt er niet over een koning van Edom gerept. Alleen in 1 Kon. 11 wordt gesproken over een telg uit het koninklijk geslacht van Edom, die in ballingschap in Egypte leefde en daar tot aanzien kwam. Hij trouwde zelfs met de zus van de vrouw van de koning van Egypte. Hoewel hij van de Farao in Egypte mag blijven, kiest hij er voor om naar Edom terug te gaan. We lezen echter niet dat hij daar koning van Edom is geworden. Jesaja verwoordt dat het met al zijn vorsten is gedaan.

Zijn edelen – maar zij zijn er niet – zal men tot het koningschap roepen: met al zijn vorsten is het gedaan. (Jes. 34:12)

Kortom, deze achtste koning Hadar/d roept nogal wat vragen op, net zoals er rondom Korach in de lijst stamhoofden verwarring is. Doordat het in Gen. 36 en 1 Kron. 1 om dezelfde lijsten gaat, wordt Hadar wel thematisch met Hadad verbonden.

²⁵ Chanan kan echter ook vanuit andere talen de betekenis van *aantrekken, overeenstemmen met, of vereren* betekenen. Dat betekent Baal-Hanan liefhebber of volger van Baal [58].

²⁶ Althans in Gen. 36. In 1 Kron. 1:51 staat wel dat Hadad stierf.

²⁷ Het Hebreeuwse woord voor tegenstander in deze tekst wordt ook met satan vertaald (zoals in het boek Job).

Uit Campbells beschrijving van de koningen van Edom blijkt dat het eigenlijk Hethietische heersers zijn geweest met verbindingen naar Babel, Klein-Azië en Egypte. Het lijkt er dus op dat het geslacht van Edom volledig in deze Hethietische stammen opgenomen is. Het duidt ook de verwevenheid van Edom met Babel en Egypte aan. We komen deze verwevenheid ook tegen in de profetiën, in het bijzonder in de profetie van Jeremia.

Wat betekent deze koningslijst van Edom? Waarom zijn het acht koningen? Waarom zijn het *déze* koningen? Uit buiten-Bijbelse bronnen weten we dat er meer koningen van Edom waren dan de genoemde [72].

We zagen dat de vijftien namen van Ezau's nageslacht een naamverhaal vormen; de geschiedenis van de (natuurlijke) mens in de wereld. We zagen dat de volgorde van de stamhoofden eveneens een verhaal vertellen van de rebelle van de natuurlijke mens, maar ook het tekortschieten van de regering van de wereld. We zagen dat satanische invloeden via de Horieten in het geslacht van Ezau kwamen. De kinderen van Oholibama zien op de duivelse macht in deze wereld. Eerst in het verborgen, maar uiteindelijk openlijk. We zagen dat deze duistere macht zich in allerlei vormen manifesteert.

Welk verhaal vertellen deze koningen? We weten dat een koning van Edom er

voor de strijd is. Een koning van Edom verenigt de stammen; hij vertegenwoordigt dus een hoger niveau. Een koning van Edom gaat in de tijd vooraf aan een koning van Israël; het natuurlijke, fysieke, gaat aan het geestelijke vooraf. Het aardse koninkrijk gaat voor het hemelse koninkrijk. Het kan dan ook niet anders dan dat de verborgen betekenis van de koningen van Edom betrekking heeft op het hogere niveau van de satan, boven het niveau van de gewone duivelen. Ook in het rijk der duisternis is er rangorde. Zie ook het kader over heavy metal bands en hun fascinatie voor de koningen van Edom. Gegeven de eerder ontdekte verborgenheden in de *toledot* van Edom is het geen grote stap om

HEAVY METAL

Opmerkelijk: de koningen van Edom hebben diverse metalbands "geïnspireerd" [355]. De voorbeelden van liedteksten die ik gelezen heb, zijn zonder meer afgodisch en occult te duiden. De symfonische metalband Therion schreef een song over de koningen van Edom [356]. Deze band is zeker occult te noemen. Een directe verbinding wordt gelegd met de koningen van Edom en gevallen engelen, duivelen. Ook opmerkelijk is dat de namen die genoemd wordend de namen van de stamhoofden ná de koningen zijn. Ook in de game-industrie wordt Edom gebruikt in een spel waarin de koning van Edom verbonden wordt met de vernietiging van de aarde [357].

Hail the ancient rulers of Edom
Drink the leavings from a broken cup
Enter the Land of Edom
See, Eleven Lords they are
Crowned by thistle crowns
Desert Negev is their abode
(...)

Call forth Teman, Timna and Mibsar
Kings of Edom
Fallen angels
They will break the vessel
And seize powers in the
Realm of Edom, out of Heaven.

typologie in de acht koningen van Edom te veronderstellen. De vraag is waarvan en van wie zijn deze koningen een type?

De achtste koning van Edom, Hadar/d roept vragen op. Hij lijkt uit de toon te vallen bij de vorige zeven. *Zeven en een achtste* is een patroon in de Schrift. Bullinger beschrijft de verbinding tussen de getallen zeven en acht in de Bijbel. De achtste is steeds onderscheiden van de vorige zeven [46]. Zeven ziet op het volmaakte, voltooid. Acht is bovennatuurlijk. Met de achtste treedt een nieuwe tijd aan²⁸.

In de Bijbel komen we 'zeven en een achtste' vaker tegen, zoals bijvoorbeeld in Micha:

En dit zal tot vrede zijn: Wanneer dan Assur ons land binnenvalt en hij optrekt door onze vestingen, dan zullen Wij **zeven herders** tegen hem opwekken; ja zelfs een **achtste**, als leiders der mensheid. (Micha 5:4, vertaling Van der Weert)

Van der Weert [73] geeft aan dat deze tekst een profetie is over de eindtijd, als de legers van Gog en Magog (i.c. Assur) tegen Jeruzalem op zullen trekken. De zeven herders zijn volgens hem aartsengelen. De Achtste is Jezus Christus²⁹.

In het boek Daniël worden vorsten van wereldrijken genoemd. Dat zijn vorsten in het rijk van de satan, zoals de satan ook eens een engelenvorst, een aartsengel was. De menselijke koningen worden geleid door een vorst (*sar*). De Joodse traditie stelt dat ieder volk een eigen engel heeft³⁰. Zo is de aartsengel Michael de vorst van Israël. Maar ook de satan heeft zijn vorsten gekoppeld aan de koningen van een volk³¹. De satan wordt gezien als de vorst van Amalek.

Toch kunnen de acht koningen van Edom niet staan voor acht gevallen aartsengelen. Dat waren er maar vijf. De profeet Daniël krijgt een visioen over de eindtijd en ziet vier dieren die vier koninkrijken typeren: Babel, Perzië, Griekenland, Rome³². Het laatste dier is uitzonderlijk schrikwekkend. Het had tien hoornen, die staan voor tien koningen. Er komt ook een elfde hoorn. Deze zal drie van de tien koningen vernederen. Er blijven dan zeven koningen over. De elfde hoorn is dus tevens de achtste koning. Dat is in overeenstemming met Openbaring 17:11.

Hier komt het aan op wijsheid en inzicht: de zeven koppen zijn zeven heuvels³³; zeven waarop de vrouw zit. Zo zijn er ook zeven koningen.

²⁸ Het Loofhuttenfeest is het enige feest dat acht dagen duurde; het eigenlijke feest duurde zeven dagen, maar ook de achtste dag, een rustdag, werd er aan toegevoegd (Lev. 23:39).

²⁹ Van der Weert [73] verklaart vanuit de Schrift dat er ooit twaalf aartsengelen waren. Eén daarvan, satan (= de Morgenster), pleegde rebellie en moest de hemel verlaten. Hij nam een derde deel van de sterren (=aartsengelen) met zich mee; vier in totaal. Zeven aartsengelen bleven trouw aan God (waaronder Gabriël en Michaël). Zij vormen met Gods Zoon, Jezus Christus, de Raad der heiligen (Ps. 89:6-8). Jezus Christus wordt daarom de Achtste genoemd. Ook David was de achtste uit een gezin van herders (1 Sam. 16).

³⁰ Zie Deut. 32:8. De Septuaginta (LXX) vertaalt Deuteronomium 32:8 als volgt: "Toen de Allerhoogste de naties verdeelde, toen Hij scheiding maakte tussen de zonen van Adam, bepaalde Hij de grenzen van de naties *volgens het aantal engelen van God*." In plaats van "zonen van Israël" staat er dus "engelen van God". De Hebreeuwse tekst van Qumran bevestigt de Septuaginta. Volgens Genesis 10 waren er 70 verschillende volken op aarde. Deze volken hadden alle hun eigen vorst: een speciale engel aangesteld, die de Joden "een engel des lichts" noemden, en een gevallen engel, die de Joden "een engel der duisternis" noemden. De Bijbel noemt hen, die op deze wijze boven de verschillende volken aangesteld zijn, als volgt: "De vorst van Perzië", "de vorst van Griekenland", enz. [299]. Deze gedachten zijn overigens ook overgenomen door de vroege kerkvaders.

³¹ Daniel 10.

³² Dan. 7:17.

³³ Dat ziet op Rome dat op zeven heuvelen is gebouwd. Rome heeft ook zeven koningengehad voordat het een republiek werd [298]. De achtste koning van Rome wordt nog verwacht.

Ezau, hij is Edom - proefhoofdstuk

De vijf zijn gevallen. Zij vielen neer en de ene is er nu. De anderen zijn nog niet gekomen. Zo gauw als hij gekomen is, heeft hij weinig tijd (en) moet hij blijven.

En het beest, dat was en niet is, is zelf ook de achtste, maar het is uit de zeven en het vaart ten verderve. (Openbaring 17:9-11, Van der Weert).

Deze acht koningen regeren, totdat de Koning van Israël komt. Ouweneel beschrijft in zijn boek 'De negende Koning' [20] de geestelijke werkelijkheid van de engelenvorsten van de verschillende wereldrijken: Egypte, Assur, Babel, Griekenland en Rome. Zeven wereldrijken hebben Israël achtereenvolgens benauwd. Van de Egyptische overheersing tot de Holocaust in Hitlers Derde Rijk. En er moet nog een achtste rijk komen, het imperium van Edom, van Rome, van de antichrist. Achter al deze rijken gaan geestelijke machten schuil, die de wereldgeschiedenis beïnvloeden en die de handlangers zijn van de laatste wereldmacht: de draak. Ook diens rijk zal nog eenmaal een grote verdrukking over Jakob brengen. Maar dan komt de laatste Koning, de negende. Zijn rijk is een Vrederijk.

Ezau, hij is Edom - proefhoofdstuk

Tabel 2. Overzicht van de wereldrijken. Let op. De indeling van de koningen van Edom is een *mogelijkheid*, maar de namen kunnen ook zien op de zeven koningen en de achtste in het zesde, zevende en achtste rijk.

	Wereldrijken	Daniel	Openbaring	Dieren	Jodendom	Edom
1	Egypte					Bela
2	Assyrië					Jobab
3	Babylon	Babel Gouden hoofd	Leeuwenmuil	Leeuw met adelaarsvleug elen	1 ^e ballingschap Babel	Husam
4	Meden en de Perzen	Perzië Zilveren borst en armen	Berenpoten	Beer met de drie ribben Ram met twee hoornen	2 ^e ballingschap Meden en Perzen	Hadad
5	Griekenland	Griekenland Koperen buik en dijen	Luipaard	Panter met vier vleugels en vier hoofden Harige geitenbok	3 ^e ballingschap Griekenland	Samla
6	Rome/Edom	Romeinse Rijk Ijzeren benen		Dier met de tien hoornen; drie verdwijnen	4 ^e ballingschap Edom	Saul
7	Herstelde Romeinse rijk	Romeinse Rijk Voeten en tien tenen van ijzer en leem	10 koningen			Baal- Hanan
8	Rijk van de antichrist		De draak	Elfde hoorn Geitenbok met de ene hoorn		Hadar/d
9	Vrederijk	De Steen	Jezus Christus	Lam	Messiaanse tijd	Koning van Israël

Tabel 2 geeft een overzicht van deze wereldrijken. Staan ook de koningen van Edom elk voor een wereldrijk? Typeren ze het corresponderende wereldrijk? Dat valt moeilijk te zeggen. Het zou kunnen zijn dat de aanwijzingen in de *toledot* ook een herkenbaar karakter schetsen van deze rijken³⁴. Dat valt echter buiten het bestek van deze studie. Het valt echter ook te verdedigen dat de zeven koningen van Edom staan voor de zeven hoornen (koningen) van het zevende wereldrijk. Deze hoornen zijn immers verbonden met de achtste.

³⁴ Ouweneel concludeert: "Samenvattend heeft het er alles van dat wij onder allerlei verschillende Oud-Oosterse namen steeds stuiten op een en dezelfde geestelijke werkelijkheid. Er is een bijzonder opmerkelijke continuïteit tussen de engelvorsten van Egypte, Assur, Babel, Griekenland, en Rome. (...) Het lijkt er sterk op dat een en dezelfde engelenmacht, ook al kunnen daarin mogelijk verschillende engelfiguren onderscheiden worden, de geschiedenis van de zeven wereldrijken beheerst. Soms staan deze rijken tegenover elkaar; als ze elkaar opvolgen, onderwerpt het volgende rijk het vorige. Dan keert dus de ene engelvorst zich tegen de andere. (...) Maar hun attributen lopen zo sterk in elkaar over dat zij zich dikwijls ook voordoen als een en dezelfde macht. Het gaat slechts om verschillende verschijningsvormen van dezelfde diabolische macht, die staat tegenover JHWH en zijn volk." [20, p. 65].

Ezau, hij is Edom - proefhoofdstuk

Wat is het kenmerk van deze achtste? Een grote mond vol grootspraak!³⁵ Hadad lijkt een type te zijn van de satan of de antichrist. Hij heette eerst Hadar – *eer*. Had de satan niet een eervolle plaats onder de engelenvorsten? Hij is geworden tot Hadad, een *schreeuwer*. Hij is getrouwd met Mehetabeël (*door God begunstigd*), de dochter van Matred (van: *iemand verdrijven, voorwaarts stoten*) en kleindochter van Mezehab (*wateren van goud*). Was de satan niet eerst een *door God begunstigde*, maar in de rebellie tegen God *verdreven van de wateren van goud*³⁶? Zo bezien is Hadad te vergelijken met het beest dat uit de zee komt, en zijn vrouw met de vrouw die op dat beest zit³⁷. Het valt daarom te verwachten dat de antichrist een Edomiet zal zijn, in elk geval van karakter en intenties. Zie hier de (verborgen) betekenis van de koningen van Edom. In letterlijke zin, maar vooral in een profetisch vergezicht. Een gezicht dat reikt tot in onze tijd, het laatste der dagen.

Tijdens de koningen van Israël/Juda was Edom aan hen onderworpen. Josafat deed wat goed was in de ogen van JHWH. In zijn tijd was er geen koning in Edom, maar een stadhouder van de koning³⁸. Maar na de zevende³⁹ koning van Juda kwamen de Edomieten in opstand en stelden (weer) een koning over zich aan⁴⁰. Onder Joram, de zoon van Josafat, kwamen de Edomieten in opstand. Joram wandelde niet in de wegen van zijn vader. Hier lijkt erop dat als Israël in Gods wegen gaat, Edom niets begint⁴¹.

De koningen van Edom regeerden voordat Israël een koning had. De betekenis hiervan moet dan zijn dat de 'koningen van Edom geregeerd' hebben over de kinderen Israëls, terwijl deze kinderen in ballingschap verkeerden. Zo vervullen deze koningen de profetie en belofte van hun vader Izak aan hun vader Ezau. Als je tot macht (koningschap!) komt, zul je het juk van je broer afwerpen. Totdat de kinderen Israëls weer een Koning zullen hebben. In één enkele zin wordt hiermee de heerlijkheid van Koning Jezus geschilderd. Zoals Hoséa het profeteert:

Want de Israëlieten moeten veel dagen zonder koning en zonder vorst blijven, zonder offer en zonder gewijde steen, zonder efod en afgodsbeelden.

Daarna zullen de Israëlieten zich bekeren, en de HEERE, hun God, zoeken en David, hun koning. Zij zullen zich in diep ontzag tot de HEERE en Zijn goedheid wenden, in later tijd. (Hos. 3:4-5).

Er komt dus nog een Koning, een Vorst van Israël! David, hun Koning. Wanneer? In later tijd. Aan het einde der dagen. Want Ezau wordt alleen gezegend in Jakob.

³⁵ Dan. 7:8; Openb. 13:5-6.

³⁶ Gen. 2:11-12.

³⁷ Openb. 17:3-6.

³⁸ 1 Koningen 22:48.

³⁹ Saul, David, Salomo, Rehabeam, Abia, Asa, Josafat. Rashi noemt ook Isboseth als koning. Dan zou Josafat de achtste koning zijn.

⁴⁰ 2 Koningen 8:20.

⁴¹ Zoals de Amalekieten ook niets begonnen als Mozes' handen ten hemel geheven waren (Ex. 17).